

Letni izdajski list: --
 1 leto K 12--
 6 mesecev 6--
 3 mesecev 3--
 Polletno 1-20
 Naj Avstrije: ---
 1 leto 15--
 Posamezne številke
 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inzerati ali oznake
 se računajo po 10
 od 6 redne pečitve
 večkratnih oznak

 popust.
 „Straža“ izhaja v
 deljek in petek popo
 Rokopisi se ne vrstj

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 ul. S. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more go
 vsak dan od 11.—12. ure dop

Jugoslovanski praznik v Mariboru.

To je dan, ki ga je Bog naredil. Obhajali smo dan vstajenja. Včeraj je Maribor vstal iz groba ponemčenosti. Dosedaj je gospodovalo nad Mariborom nemčurstvo, tujstvo. Sedaj pa je konec tujstvu in njegovi prisilni nadvladi. Maribor je odzdaj slovenski. Slovenske trobojne zastave so vihrale s hiš, okna so bila ovenčana s cvetjem, z zastavicami in zelenjem. Ljudske množice iz mesta, iz bližnje in daljne okolice so prosljavljale Jugoslavijo. Mnogoštevilni okinčani vozovi so pridrali v Maribor, ljudstvo je prišlo, šolska mladina se je zbrala, društva so nastopila, sijaj vsej prireditvi pa je dalo naše jugoslovansko vojaštvo. Ogromne kolone konjeništv, topništva in infanterije so se gibale že od jutra sem po mariborskih ulicah. Zastave so vihrale, ljudske množice so prekipevale svetega navdušenja, vreme je bilo nad vse sijajno, vse, prav vse, nebesne in zemeljske sile so sodelovale, da se je vsa slavnost izvršila res nad vse pričakovanje sijajno. Slovenski Maribor je obhajal svoje zmagovalno vstajenje. Če so prihajali prejšnje čase nemški burši in takozvani pevci v Maribor, slišali smo divje tulenje, vpitje in sirovo izzivanje. Prosljavljala se je Vsenemčija, Bismark in Viljem. Slava se je pela ošabnosti, zagrizenosti, pohlepnosti. Kaj takega v soboto in nedeljo ni bilo v prenovljenem Mariboru. Nad 20.000 ljudi je mirno in slovesno manifestiralo po mariborskih ulicah za mater Jugoslavijo. Kaj tako sijajnega še Maribor ni videl. In vse v najlepšem redu. „Divjaštvo“, „neizobraženost“, „neednost“ in „maloštevilnost“ in kakorkoli se imenujejo tisti pridevki, s katerimi so naši ljubi nemški in nemškutarški sodeželani obkladali Slovence, so se pokazali v tako sijajni obliki, da bodo ta veliki dan preporoda tega mesta v jugoslovanski Maribor pomnili ne samo Slovenci, marveč tudi in morda še bolj naši nemški sromeščani dolgo, dolgo let. Živel jugoslovanski Maribor!

Na predvečer. — Bakljada.

V soboto, dne 14. dec., ob 5. uri zvečer, je godba mariborskega pešpolka tvorila bakljada. Nad 150 lučic je žarelo v vrsti, v zrak so švigale rakete, godba je svirala slovanske koračnice, vojaštvo in občinstvo je proslavljalo ustanovitev svobodne Jugoslavije. Nad 10.000 ljudi je slavilo predvečer našega narodnega praznika na ulici. Pred okrajnim glavarstvom je spreved napravil sijajno podoknico poveljniku obmejne jugoslovanske armade generalu Maistru. Nemški Mariborčani so se čudili, kako je mogoče Slovincem prirediti v Mariboru kaj tako sijajnega. Kdor je bil priča slovesnosti v soboto večer, si jo bo zapisal v spomin kot eno izmed najlepših in najpristržnejših prireditev v Mariboru.

V cerkvi.

Bazilika Matere Milosti je bila v nedeljo dopoldne nabito polna vojaštva in vernikov. Zunaj cerkve pa so ogromne množice vojaštva in ljudstva prisostvovala službi božji. Kar stoji veličastna cerkev, še ni bilo zbranih krog nje toliko ljudstva in sicer v najvzornejšem redu. Sredi med stolpoma je plapolala slovenska trobojnica. Ob pol 10. uri

je stopil na pridržnico vojaški superior g. Rant, ki je izvajal:

Jugoslovanski vojaki! Jugoslovansko občinstvo! Dolgo, dolgo je slovenski narod moral živeti tužae in bridke dneve v sužnjosti. 1100 let je bil podjarmljen od tujih narodov, ki so mu prizadevali rano na rano, trpljenje na trpljenje. Po dolgem robstvu napočila je sedaj Jugoslovonom zlata svoboda. Bodi nam pozdravljen 1. dec. 1918, ki si nas rešil sužnjih okov! Pozdravljeni vsi, ki so nam pomagali priti do narodne samostojnosti! In sedaj smo ujedinjeni v neodvisno kraljestvo pod regentstvom srbskega regenta kraljeviča Aleksandra. Ta kraljeva vlada je odsev one na Angleškem, kjer vlada svoboden narod in njemu na čelu prvi kronani državljani kralj. Naš jugoslovanski kralj je v vsi Evropi edini vladar, ki smatra za svojo edino dolžnost, da je izraz želja svojega naroda. Sedaj je pa naša sveta dolžnost, da se izkažemo vredne člane neodvisnega ujedinjenega kraljestva. Skrbimo vsak po svojih močeh za blager naše mile domovine. Ljubimo jo z ljubeznijo, ki ima za najvišji svoj smoter: Slavo in čast mlade naše Jugoslavije. Prvi pogoj za blagodejni razvoj naše nove države je red in mir, kateri se mora za vsako ceno ohraniti. Pokorimo se svoji novi višji oblasti v ljubezni, spoštovanju in poslušnosti. Ne pozabimo lepih besed sv. apostola Pavla, ki pravi: Ni je oblasti, ki ne bi bila od Boga, katera pa je, tej moramo biti pokorni. In če bomo mi svojo dolžnost vršili napram domovini, jo bode dobri Bog blagoslovil in procvitala bo med prostimi narodi celega sveta. Dan ujedinjenja Jugoslovancov je dan nepopisnega veselja, kakoršnega slovenski narod še ni doživel, kajti zasijalo mu je zlato solnce toliko zaželjene neodvisnosti. A je tudi dan trdnih sklepov in sv. prisege, da bo vsak zvest in vreden član svoje ujedinjene domovine. V tem duhu bodi nam ponovno pozdravljen ti velepomnljivi 1. december, ki nam ostaneš v neizbrisljivem spominu do hladnega groba. Ti vsegamočni pa štiti našo mlado Jugoslavijo s svojo očetovsko roko ter rosi nanjo najbogateji svoj blagoslov.

Posv. maši je na cerkvenem pragu superior g. Rant dal slovesen blagoslov vojaštvu in občinstvu. To je napravilo na tisočere ljudske in vojaške množice mogočen utis.

Slavnostni obhod.

Po sv. maši se je pričel slavnostni obhod po ulicah. Na čelu spreveda so jahali tri jezdeci s prapori SHS njim so sledili konjeniki, general Maister, godba 32 mož, zopet četa konjenikov, infanterija, topništvo in gojenci vojaške realke. Vojaštva je bilo v sprevedu nad 1000. Na občinstvo je napravil nastop vojaštva, vzoren red in disciplina ter navdušenje, ki je vladalo med vojaškimi vrstami, utis, kakoršnega še ni napravilo nobeno slavje v Mariboru. — Infanterija je imela okrašene svoje puške z bršljanom in zastavicami, strojne puške, topovi in konji, vse je bilo v zelenju in trobojnicah. Zastava celjskega pešpolka in drugi vojaški prapori so bili sijajno okrašeni. Vojaštvu je sledil Narodni svet, zastopniki uradov, častniški zbor, dekleta v narodni noši (okoli 40), Dramatično društvo, nato Orli in Sokoli z zastavami. Njim je sledilo kat. slov. izobr. društvo v Studencih z zastavo, potem šolska mladina. To vam je bila pestra slika! Od šestletnih ljudskošolskih otrok do gimnazijskih di-

jakov je vse navdušeno vzklikalo ter pabljalo z zastavicami. Iz mladih grl so neprestano ves čas spreveda doneli navdušeni klici „Živijo Jugoslavija!“ Posebno moramo tukaj omeniti mladino krčevinske šole in prav ljubko mladino iz zavodov šolskih sester. Učiteljsko osebje je storilo vse, da je nedolžna mladina res imela v sprevedu pravo neskaljeno veselje. Mladi udeleženci te veličastne slavnosti si bodo gotovo ohranili dan 15. decembra 1918 v nezbrisnem spominu. Saj si z ostroških lic bral nad vse veselo razpoloženje in nekako srčno radost, da se smejo malčki tudi z nami starejšimi veseliti ustanovitve Jugoslavije. Šolski mladini so sledili tisoči in tisoči slovenskega občinstva. Ves spreved se je vršil v najlepšem, vzornem redu. Reditelji, vojaški oddelki in orožniki niso imeli mnogo dela. Ljudstvo je samo vzorno skrbelo za red. Spreved se je pomikal po Tovarniški, Nagyjevi, Sodnijski, Tegethoffovi, Kolodvorski, Bismarkovi ulici pred okrajno glavarstvo. Od tam je šel spreved mimo realke po Grajski, Gosposki, Šolski ulici na Stolni trg pred škofijsko palačo, kjer so nekateri pogrešali slovensko trobojnico. Od tam se je vil spreved mimo glavne pošte, ki je bila bogato ovenčana z zastavami in zastavicami. Ko smo dospeli na Glavni trg, kjer so bili zlasti narodni bogoslovci, z okrašenih okenj pozdravljajoči spreved, od udeležencev pozdravljeni z navdušenimi vzkliki. Na glavnem trgu je čakala ogromna ljudska množica. Ves trg je bil kakor veliko mravljišče občinstva. Godbe so igrale slovanske koračnice, druge skupine so zopet prepevale navdušene narodne pesmi, tisočere ljudske množice pa so v prekipevačem veselju klicale proti magistratu: Živijo slovenski Maribor! Med obhodom je zelo spretno plul nad Mariborom aeroplan okinčan s slovenskimi trobojnicami.

Narod na vozovih.

Vozovi, z zelenjem in z zastavami okinčani, natlačeno polni narodno zavednega in navdušenega slovenskega ljudstva, ki je prepevalo ubrane narodne pesmi, so prihajali v Maribor od vseh strani. Uredili so se v svečanostni spreved v dolgi vrsti. Prišli so na vozovih od Sv. Kungote, narodno zavedni Jareninčani na treh vozovih s svojim zelo številnim pevskim zborom, ki je zapel v najbolj obljudeni mariborski ulici, v Tegethoffovi ulici, tri krasno ubrane pesmi. Mogočno je donela slovenska pesem in marsikateri je rekel, da bi bil tako izvežban pevski zbor, s kakršnim se ponaša naša slavna Jarenina, slika in ponos vsakega večjega mesta. Po vsaki končani pesmi je zaorilo iz tisoč grl: Živijo Jarenina, živijo slovenska pesem! Na vozovih je nadalje prihajalo občinstvo iz Hoč, Slivnice, Fram, Limbuša in še več drugih krajev, zlasti so se tudi tokrat odlikovale naše staroslavne slovenske Ruše. Dolga vrsta okrašenih vozov iz Ruš se je pomikala po mariborskih ulicah. To so bili tisti možje, žene in mladeniči, ki so jih l. 1914 zagrizeni nemški nacionalci in nemškutarji sklenjene tirali v ječe v Gradec. Iz Gradca so se vrnili, ko se je dognalo, da so do cela nedolžni ter so bili samo žrtev satanske nemškonacionalne zlobe. Včeraj so v Mariboru za svoje trpljenje dobili velikansko zadoščenje. Slava narodnim Rušanom.

Ljudsko zborovanje.

Ko smo dospeli pred Narodni dom, so odšli govorniki na balkon; vojaštvo, društva in ljudske množice pa so se razvrstile po Nagyevi, Kopališki in Freihaus-ulici. Mirno lahko trdimo, da se je zborovanja udeležilo okoli 20.000 ljudi. Pogled na to ogromno množico je bil nepopisno lep. Na ulicah pa, lahko mirno rečemo, je bilo vsega skupaj 25.000 do 30.000 naših slovenskih ljudi.

Ljudsko zborovanje je otvoril z navdušenim pozdravom načelnik mariborske Posojilnice dr. Rosina, ki je povdarjal: Današnji dan je dan, ki ga je Bog naredil. Z balkona so se nato vrstili slavnostni govori.

General Maister.

V navdušenih besedah praznuje obistnitev naših stoletnih nad. Naša vera se je udeležila in naše upanje izpolnilo. Kar smo želeli, po čemer smo brepeneli, to stoji pred našimi očmi: naša ljuba Jugoslavija. Hvala vsem, ki so pripomogli k temu. Hvala zlasti našim vrlim slovenskim vojakom, ki so prihiteli povečini prostovoljno, da stopijo na branik ter zavarujejo našo mejo zoper severnega sovražnika. Hvala tudi očetom, materam in sestram, ki so pustili svoje sinove in brate, oziroma vplivali na nje, da so stopili v jugoslovansko vojaško službo. Živela Jugoslavija, živeli njeni sinovi in njene hčere!

Poverjenik dr. Vrstovšek.

Kot član Narodne vlade v Ljubljani prinaša manifestacijskemu občinstvu pozdrav vlade ter poudarja, da je ta sprememba za obmejne Slovence nekaj čudovitega, zlasti v Mariboru, v katerem so še pred meseci nemškutarji razbijali šipe. Današnji dan doni po tem lepem mestu klic: »Maribor, včeraj še morda nemški — in nikdar več! Na Maribor moramo Slovenci paziti kakor na puncico v svojem očesu, ker je za nas najvažnejša postojanka. Velika hvala gre junaškim Srbom, ki so prišli v naše ozemlje kot bratje, nas pomagali rešiti tlačanstva in izvedli ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naše ozemlje bi bili naši sovravniki radi razkosali, če bi nas ne vzeli v zaščito Srbi. Regent Aleksander in kronani prezident kralj Peter sta obljubila varovati vsako ped slovenske zemlje pred grabežljivim Lahom (Živjoklici Aleksandru in kralju Petru!) Zato smo dolžni rjima udanost in zvestobo, katero hočemo tudi držati. Nadalje opominja dr. Vrstovšek mladino, da si ohrani ta velepomemben dan v spominu in skuša povsod postaviti in ostati vredna nove, si tako zaželjene Jugoslavije. Govornik predlaga ob velikem navdušenju občinstva, da se odpošije na regenta Aleksandra brzobjavka:

»Regent Aleksander, Belgrad! Nebrojne množice obmejnih Slovencev, zbrane v Mariboru ob priliki manifestacije ob ujedinjenju Srbov, Hrvatov in Slovencev, iskreno pozdravljajo junaške Srbe ter izražajo vladarstvu ujedinjene kraljevine neomejeno zvestobo in udanost.«

Dr. Lajnašič.

Navada je bila, da je politični komisar prihajal na slovenska zborovanja. Ni prišel kot prijatelj, marveč kot špicelj s sabljo ob strani in s svinčnikom v žepu. Skrbno je zabeležil vse, kar se je govorilo ter sporočil nam neprijazni vladi. Jaz pa sem prišel kot član slovenskega naroda, kot zastopnik naše Narodne vlade, da pozdravim naše slovensko ljudstvo. Iz ljudstva za ljudstvo! Okrajno glavarstvo si bo vedno v svesti, da je njegova naloga, koristi naroda ne ovirati, temveč podpirati.

Dr. Hohnec.

Pesnik-ljubljenec slovenskega nareda, Simon Gregorčič, je iz globočine svojega slovenske domovino ljubečega srca zajel svojo pesem, porojeno v solzah, izgovorjeno v vzdihljajih: »Na potujčeni zemlji«. Po taki zemlji smo danes stopali mi v svečanem sprevedu. Svečano smo pokazali slovenski in tujski sosedi javnosti, da se ne maramo več zadovoljiti s tem, da bi naši bili »samo grobovi«. Slovenski narod je bil živ pokopanec. Biti pokopan, ni težko tistemu, ki je mrtev. Hudo in obupno pa je, živ biti pokopan. In takšen je bil slovenski narod. Živega so naši sovražniki položili v grob, stoletja so ta grob poglabljali, izropali so naš narod političnega in narodnega življenja, trgali od njegovega narodnega telesa kos za kosom slovenske zemlje, slovenske otroke so metali ponemčevalnemu moloha v žrelo. Pa naš narod je vstal. Vibra svetovne vojne je dvignila in razbila strašno in težko ploščo, položeno nad naš narodni

grob, naš narod je vstal iz groba kot zmagovalc. Svetovna vojna je bila borba med nemštvom in slovanstvom. Nemški kancelar Bethmann-Hollweg je l. 1913 prihodnjo vojno določil in označil kot vojno med slovanstvom in nemštvom. V tej gigantski borbi je na strani slovanstva bil ves kulturni svet: Francozi, Angleži, Amerikanci. V odločilni borbi med nemštvom in slovanstvom je zmagal Slovan. Zmaga Slovencev, Hrvatov in Srbov se imenuje Jugoslavija. Pozdravljena naša mati, vir našega narodnega življenja, naše sreče in našega napredka! Zberimo se vsi okoli svoje matere v bratski slogi! V obrambi te svoje matere bomo mi Slovenci ohranili svojo individualnost, naše svojstvo, kakor bo Srb ohranil svoje in Hrvat svoje. V slogi si izgradimo hišo svoje jugoslovanske domovine in svoje bodočnosti. Živela jugoslovanska sloga!

Dr. Leskovar.

Slovenski kralj Matjaž se je zbudil. S svojo vojsko je prihrumel na svoje sovražnike ter jih premagal. Izvojeval nam je Jugoslavijo. S hvaležnostjo se moramo spominjati tistih, ki so bili voditelji v našem vojaškem boju. Spominjati se moramo zlasti našega jugoslovanskega voditelja in prvobornika dr. Korošca Velikanske ovacije dr. Korošču.

Evald Vračko.

Imam čast govoriti slav. občinstvu v imenu obmejnih Slovencev, v imenu predtrdnjave Maribora, predstraže tega mesta. Vsaka glavna trdnjava ima okoli sebe veliko oklepni trdnjav, ki morajo glavno trdnjavo varovati. Če te padejo, je v nevarnosti tudi glavna. Mi smo svojo trdnjavo držali. Mi smo bili Termopilska straža za Maribor. Imeli smo sicer Efijske, toda smemo postaviti v Št. Ilju spomenik z napisom: Če gre kdo mimo, naj vé da so tu stražili stražarji, ki so do konca vstrajali v narodnem boju in zmagali. Trideset let je Št. Ilj zvesto in zmogovito stal na obmejni straži slovenstva. Tudi med svetovno vojno sovražniki niso mogli zrušiti te straže. Sovražniki niso mirovali, dokler niso bili zaprti slovenski voditelji. Pa prišli so voditelji kot nedolžni nazaj. Nemci so obračali in obračali, pa Bog je obrnil. Prišlo je leto 1918 in most, ki so ga zidali do Adrije in ki bi naj imel v Št. Ilju glavne stebre, se je z mogočnim ropotom podrl. S čim so Nemci grešili, s tem jih je Bog kaznoval. L. 1914 so šentiljskega župnika zaprti kot srbofita, ker je »baje« bila srbska zastava v šentiljskem stolpu. To ni bilo res, toda ker so tako hoteli, pa je Bog tako napravil: 24. nov. 1918 smo mi obhajali v Št. Ilju Jugoslavijo in res je vibrala naša zastava v obliki srbske zastave raz stolpa. Rekli so, da imamo pri sebi skrite Srbe, in res so se mi po slavnosti poklonili srbski oficirji. To je ironija usode. Mi danes stojimo pred vami, da poročamo o svojem delovanju. Mi položimo svoj meč v roke zastopnikov naše vlade in lahko rečemo: Dajte nam absolutorij. Mi smo svojo dolžnost storili. Če ne bi bili Št. Ilj držali, Bog vé, kaj bi bilo z Mariborom. Ako bi bila izgubljena okolica, bi bil izgubljen tudi Maribor. Bog živi jugoslovanski Št. Ilj, Bog živi jugoslovanski Maribor!

Dr. Ravnik.

Obhajamo trojni praznik: Praznik ujedinjenja, praznik splošne narodne zavesti in praznik zmage pravice nad krivico. Govornik slavi bratstvo med Jugoslavi in Čehi ter konča svoj govor s pesnikovimi besedami:

Ne bo nas tujec več teptal,
Ne tlačil nas krvavo.
Naš rod bo tu gospodoval,
Naš jezik, naše pravo.

Dr. A. Medved.

Nikdar si nismo mislili, da bomo v Mariboru videli tako velikansko slovensko slavnost. Danes je dan odkritosrčnega veselja. Posebno veselje pa mora navdajati danes tri sloje: Prvič slovensko mladino. Mladina preljuba, ti imaš lepo, veselo in srečno bodočnost pred seboj. Skaži se vredna blagra, katerega ti je prinesla ujedinjena Jugoslavija! Drugi sloj, ki se mora prav posebno veseliti današnjega dneva, so slovenske žene in dekleta. V nobenem krogu našega naroda ni bilo toliko kipečega navdušenja za Jugoslavijo, kakor pri vas, vrle žene in dekleta. Občudovali smo vas, kako ste rabile ogenj plamenečega oduševljenja za veliko narodno vprašanje. Kar ste želele, ste dosegle: Jugoslavija je vstala, lepa in krepostna, kakoršno ste pričakovali v svoji bujni domišljiji! In tretji, ki se naj z vsem srcem veseli tega dneva, to ste hrabri slovenski vojaki. Brez vas današnjega dneva v Mariboru ne bi bilo. Čuvajte in ščitite še naprej ljubo domovino! Domovina vas potrebuje, raditega

vas pa tudi ljubi in neomejeno čisla. Samo z vašo pomočjo je mogoče z zaupanjem klicati: Živela slavna nam Jugoslavija!

Profesor Faval.

Govorim v imenu jugoslovanskega delavstva. Izjavljam, da se tudi naše delavstvo veseli našega napredka in jugoslovanskega ujedinjenja. Slovensko delavstvo bo zvesto stalo na strani svobodne Jugoslavije.

Končno je

general Maister

kojemu je občinstvo ponovno prirejalo burne ovacije, zaključil zborovanje s pozivom, naj vsi vzdržujejo red in mir in tako delajo čast jugoslovanskemu imenu. Tako smo Slovenci iz Maribora in okolice praznujeli ujedinjenje troimenskega naroda SHS. Slavje je bilo nad vse pričakovane veličastno. Takšne prireditve Maribor še ni videl in je tudi ne bo več v doledni prihodnosti. Za nas Slovence je bil ta dan dan vstajenja iz groba narodne smrti, dan zadoščenja, dan zmagovalnega veselja. Za Nemce pa kakor pogrebni dan nekdanjega takezvanega nemškega Maribora in kot tak žalobna predigra bodoče mirovne konference. Jugoslovanska manifestacija v Mariboru je na nemške zaigrance hujše uplivala, kakor udarci s škorpionci. Živel jugoslovanski Maribor! Živelo slovensko ljudstvo v ujedinjeni Jugoslaviji!

Poročilo iz Belgrada.

Beograd, 9. dec. 1918.

Ko sem v tujini čital novice o tem, kako ste v Mariboru prevzeli vlado, so mi res prišle solze v oči, da nisem mogel sam videti vsega tistega veselja. A radosti sledi povsod takoj trdo delo in skrb.

Tukaj se uravnava podlaga za notranjo uredbo Jugoslavije. Delo gre izpodrok bolj počasi, kakor bi si želeli mi, ki bi radi že videli proti Italijanu in Nemcem krepko organizacijo. Vzrok temu je, da se srbski vodje komaj vračajo iz pregnanstva v svojo lepo, pa tako grdo izropano domovino. Danes je semkaj prispela vlada z Nikolom Pašičem načelju, jutri in pojutrišnjem pride opozicija. Potem se ustanovi nova vlada — prva jugoslovanska.

Mi Slovenci se zanimamo v prvem redu za zunanjo in za vojaško politiko. Radi bi dosegli popolno sigurnost, da se bo Jugoslavija držala na konferenci v Parizu trdo in neizpravno. Z vseh strani se nam v tem pogledu zatrjuje, da se bo postopalo brezobzirno.

Že v Parizu smo zvedeli, da so vse nade naših Nemcev, da se količkaj postavijo na noge, absolutno izgubljene. Vsak se tudi, zakaj sploh kdo jemlje kaj ozira na »zavarovanja« nemške vlade glede Maribora, Radgone, Celovca in Beljaka. Avstrijski Nemci morajo v tem oziru temeljito revidirati svoje stališče. Maribor n. pr. ni nobeno vprašanje več ne za nas, ne za mirovno konferenco. Nemci še vedno menijo, da bodo mesta igrala na naši severni meji kakšno ulogo. Kako bridko se motijo!

Vspehov vrlega generala Rudolfa Maistra se iz srca vse veseli. Da so Štajerci pokazali smisel za vojaški red in disciplino, povzdignilo je njihov ugled povsod silno visoko. Vojska generala Maistra bo vreden drug novo prihajajoči srbski diviziji. Upamo tudi, da oživi narodni vojaški duh v vseh naših krajih pod groznim pritiskom Italije. Vsi skupaj bodo pod komando ravnokar imenovanega generala zapovednika za Slovenijo, Krste Smiljančiča, dozda zapovednika slavne drinske divizije, stvorili novo našo moč proti zapadu. Dr. Ž.

Skupna jugoslovanska vlada.

Novo skupno ministrstvo: Predsedstvo: Pašič, namestnik dr. Korošec; zunanje zadeve: dr. Trumerč; notranje: Svetozar Pribičević; vojno: general Rašič; finance: Protič; prosveta: Davidović; pravo: Trisković; javna dela: dr. Sunarič; poljedelstvo: Petričič; trgovina: Veikovič; prehrana: Jovanović; pošta: Lukinič; priprava za konstituantno in izenačenje zakonov: dr. Kramer; železnica: Bulović.

Bitka pri Grabštanju.

Po poročilih iz Celovca je prišlo v noči od 14. na 15. decembra do krvavega spopada med Nemci in Slovenci pri postaji Grabštanj blizu Celovca. Nemške čete so bile v premoči, ker so bile oborožene s topovi in s številnimi strojnimi puškami. Nemcem se je po hudem boju posrečilo zasesti Grabštanj. Na obeh straneh so žrtve precej

velike. Nemško poročilo pravi, da je na slovenski strani 45 mrtvih in ranjenih, ujetih pa 9 častnikov in 300 mož. Poročilo pa ne navaja, kako visoke so bile žrtve na nemški strani.

Ob sklepu uredništva izvemo, da se pri Grabstanju niso borili Slovenci, temveč same ententne čete, predvsem Srbi, pod poveljstvom stotnika Milusavljeviča. Nemci še bodo svoj napad bridko obževali.

Wilson v Parizu.

V soboto, dne 14. t. m. je došel Wilson v Pariz, kjer je bil nad vse veličastno sprejet. Clemenceau bo predsedoval mirovnemu kongresu. Seja za predpriprave mirovnega kongresa se vrši dne 18. decembra.

Stavka nemških železničarjev končana

V petek popoldne dne 13. decembra se je vršilo v Gambrinovi dvorani v Mariboru številno obiskano zborovanje železničarjev, na katerem se je poročalo o uspehih četrtkovih pogajanj med zastopniki Nemške vlade in med Narodno vlado v Ljubljani. Razpravljalo se je tudi o štrajku železničarjev. Nemci so sprejeli od Slovencev jim stavljene pogoje. Štrajkujoči danes delajo. Slovenci pa imajo praznjak. Nemci so odstranili slovensko trobojnico s tovarne.

Po tej pogodbi ostanejo načelniki in druge osebe, ki jih je na zahteve Slovencev imenovalo glavno ravnateljstvo južne železnice, začasno na svojih mestih; Slovenci si pridržijo pravico, da vodilna mesta zasedejo s Slovenci. To velja tudi glede na podrejene službe. Vsi uslužbenci in delavci južne železnice, ki zopet nastopijo službo, morajo storiti zaobljubo južnoslovenskemu zastopniku južne železnice v navzočnosti zastopnika Narodne vlade. Ko se bo delo zopet začelo, se zoper štrajkujoče ne bo na noben način postopalo, izvzemši slučaje sabotaže in poškodovanja ali povzročitva takih dejanj.

Tako je torej železničarski štrajk po 14dnevem trajanju zlomljen. Ponesrečil se je zaradi tega, ker železničarji niso štrajkali za svoje koristi, ampak za mariborsko nemštvo. Zato pa jih je tudi zadela usoda mariborskega nemštva — polom.

Slovenci! Jugoslovani!

Dne 19. nov. 1918 je padel v Mariboru slovenski dragonec Franc Vanhnik kot žrtev svoje ljubezni do jugoslovanske domovine. Naša dolžnost je, da tej prvi naši žrtvi v svobodni jugoslovanski domovini postavimo dostojen nagrobni spomenik. Zato se obrača podpisani NS na slovensko javnost s pozivom, naj omogoči s prispevki, da se izkaže žrtvi za našo svobodno domovino hvaležne. Darovi se naj pošiljajo NS v Mariboru (blagajnik prof. dr. Kovačič). — Narodni svet za Štajersko.

Razmere v Trstu

Prijatelj nam je dal na razpolago pismo iz Trsta iz katerega posnamemo sledeče:

Dne 4. t. m. so odprli vse laške in v okolici javne slovenske šole. Zasebne pa uporabljajo za kasarne. Torej s slovenskimi šolami v mestu ne bo nič. Nasilnosti postajajo vedno večje. V Ljubljanski kreditni banki se je dne 7. t. m. pojavil laški stotnik ter izpraševal po rojstnem kraju uradnikov. Odšel je z besedami: „Kaj delate tu, saj ste Jugoslovani!“ Tudi glede državnih uradnikov se vršijo take konskripcije ter se pripravljajo odpust iz službe. Nekateri imajo že dekret, da morajo do 15. t. m. zapustiti demarkacijsko črto. Sem spadajo vsi izven Primorske rojeni uradniki.

Kdor ima v Logatecu samo avstrijski denar, mu ga vzamejo, kolikor ga ima.

Sicer čutimo vedno bolj, da smo v sovražni deželi. Vsi ukrepi vladnega komisarja na magistratu v prilog Slovencev so razveljavljeni. Živil je nekoliko več, nego jih je bilo zadnje dni novembra, a cene rastejo; vsaj glede nekaterih produktov.

Potrebno je, da se ve.

Ob ujedinjenju Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno državo so naši nasprotniki zopet na delu, da bi naše ljudstvo napolnili z nezaupanjem proti novi državi, posebno proti Srbom. Govori se tudi mnogo o republiki, da bi to bila edino prava in

pravilna oblika države itd. Da se pride takim in enakim intrigam v okom, treba pomisliti sledeče:

Hrvati in Slovenci so se do zadnjega časa hrabro borili proti ententi, torej tudi proti Srbom. Res je sicer, da je naša inteligenca, da so naši voditelji začeli politični boj rama ob rami s Čehi proti germanstvu, toda v maso, katero so tvorili vojaki, se ta boj ni mogel prenesti, vojaki so ostali pod nemškimi oficirji do zadnjega zvesti svojim nemškimi generalom, in so na ta način podpirali nemški militarizem. Sedaj je ta militarizem po zastugi Fochove ofensive strl, — in centralne oblasti ležjo na tleh in žnjimi vsi narodi, ki so se borili ob njihovi strani. Med te spadajo tudi Slovenci in Hrvati. Vsled tega je ententa opravičena, zasesti vse te kraje in ravnati žnjimi in z ljulstvom, ki tu prebiva, kot s premaganci. Kaj to pomenja, občutijo najbolj oni kraji, katere so sedaj zasedli Italijani. Vsi dobro vemo, da se je le protestu od strani Srbije zahvaliti, da Italijani niso zasedli tudi Ljubljane in menda sploh celega slovenskega ozemlja. Pri tem je pripomniti, da mednarodno ni niti ena država priznana, ki se je rodila na razvalinah stare Avstrije, izvzemši edino le Čehoslovaško. Jugoslavija n. pr. ni bila in še tudi do danes ni priznana, ravno tako kakor Madžarska. Kaj to pomenja, vidimo zopet na Madžarski, glede katere je ententa na željo Čehov izrečno izjavila, dav e to, kar je madžarski ministriški predsednik Karoly stlepal s komur koli, ni veljavno, da torej Madžarska ni drugzega kakor premagana zemlja, ki mora sprejeti svojo usodo od entente. Kot taka se niti ne sme upirati niti prodiranju Čehoslovakov, niti Rumunov, niti Srbov. Isti pravni odnosaj je bil glede vseh jugoslovanskih, nekdanj avstrijskih, dežel, do ujedinjenja s Srbijo. Srbi, kot del entente, imeli so pravico zasesti vse te dežele in jih kot zmagovalci jednostravno anektirati. Samoodločba narodov bi temu ne nasprotovala, ker bi se upravičeno lahko sklicevali, da tu ni bilo samostalnega naroda v političnem pomenu besede — izvzemši morda prebivalstvo Hrvaške in Slavonije, ampak, da so to bile le posamezne panoge srbskega naroda, ki ga je Srbija rešila izpod tujega jarma. Položaj je bil torej tak, da bi bila mogla Srbija vse naše kraje jednostavno anektirati brez kakoršnekoli narodne ali verske avtonomije, kar Srbi ne bi bili vzeli, bi bili Italijani in Nemci. Slovensko ime bilo bi izginilo. Srbija pa tega ni storila, ampak nas je sprejela kot popolnoma enakopravne člane, nam zajamčila popolno avtonomijo, le vladarska hiša in res neobhodno potrebne zadeve naj bi bile skupne. Pri tem nam je zajamčeno, da bode vladar vladal na podlagi najliberalnejših načel. Kdor je poznal dosedanji sestav Srbije, bode vedel, da tam kralj ni imel niti toliko veljave na vlado, kakor ga ima kak predsednik republike. Srbi sami so strogo pazili, da se je pri njih vedno upoštevalo načelo: Kralj kraljuje, a vlada — vlada. Da se to načelo tudi v bodoče ne bode spremenilo, za to nam jamči cela srbska povest.

Zato pa ne moremo nikdar dovolj visoko ceniti dejstva, da nas je Srbija sprejela kot enakopravne člane kraljestva Slovencev, Hrvatov in Srbov, bil je to velikodušen čin Srbije, na katerih je zgodovina srbskega naroda tako bogata. Sedaj je naša stvar v dobrih rokah, Srbija sama s svojim velikim vplivom se poteguje za nas, da nas reši iz krempljev nesitih Italijanov, ona skrbi za to, da bodo vse dežele slovenske res združene v eno celoto s popolno avtonomijo v političnem in verskem oziru. To je treba, da se ve in pribije enkrat za vselej, to naj pomislijo tudi oni ljudje, ki so absolutno za republiko!

Nemško demagogstvo.

Naučili se niso ničesar, naši Nemci in nemškutarji! Če opazujemo njih poretje, nam nehoti pride na misel latinski izrek: Quem Deus perdere vult, demontat — kogar hoče Bog ugonobiti, ga spravi ob pamet. Kakor sedaj priznavajo nemški listi, je bila svetovna vojna odločena proti Nemčiji že leta 1914, ko so Nemci hoteli zavzeti Pariz, a so bili hudo poraženi. Vkljub temu so nemški generali, njim na čelo sam cesar, silili k nadaljevanju vojske pod frazo »Durchhalten«. — Vojna sreča je omahljiva, in tako so nekatera dejstva prišla Nemcem v prid, osobito polom v Rusiji. Sedaj so Nemci zbrali vse svoje sile na zapad, da bi dosegli svoj cilj, ki ga leta 1914 niso mogli doseči — a tudi ta ofenziva se je ponesrečila, čeravno takrat Amerika še ni imela svojega voajstva v Evropi. Vsled tega nemškega neuspeha moralo je postati vsakemu trezno mislečemu človeku jasno, da Nemci nikdar ne bodo dosegli svo-

jega cilja, a generali niso odnehali; še bolj je začela cela javnost agitirati za »Durchhalten«, generalni štab je pa podvzegal nove ofenzive, drugo in tretjo ofenzivo proti Francozom, in dvanajsto ob Piavi. Končale so vse s popolnim neuspehom — in vendar se je agitiralo naprej ter medtem pripravljala četrta ofenziva proti Francozom. Ta ofenziva se je spremenila v popoln poraz za Nemce — in vendar so Nemci še vedno visoko nosili glave, v Avstriji so zahtevali uresničenje svojih »Belangov«, Madžari so grozili Jugoslovanom — z eno besedo, bili so slepi. Sledil je popoln polom. Avstrija se je razsula, Nemška je sprejela pogoje za premirje in se s tem izročila na milost in nemilost ententi. Ko so se začeli pogoji izvajati, so Nemci še le uvideli, da pomenja izpolnitev pogojev popolno uničenje njih vojaške edpore na kopnem in na morju — začeli so protestirati in prositi za olajšave, a vse zastonj. Francozi so začeli odkrito pisati, da se sploh ne spuščajo v mirovna pogajanja, dokler se njim ne zajamči plačilo odškodnine v znesku 340 milijard, Angleži zahtevajo 100 milijard, Belgijci nič manj, k temu še pa pride Srbija, Rumunska in Ruska. Povrh vsega tega mora Nemčija popraviti vso povzročeno škodo, t. j. zopet mora s svojimi ljudmi in s svojim materijalom in na svoje stroške sezidati mesta, trge in vasi, ki jih je porušila, zgraditi mostove, ki jih je podrla, istotako železnice, cerkve in sploh vse, kar je nemški vojak razdejal. Kaj to pomenja, mora prehoditi samo oni, ki je videl početje nemške vojaške druhali. Položaj, v katerem se nahaja Nemčija, gotovo ni sijajen, pač pa naravnost obupean, kajti izpolnitev teh pogojev pomenja naravnost uničenje Nemčije in zasaženje nemškega delavstva in tovarnarstva v prid opu- stošenih dežel vsaj za nekaj let. Vkljub temu je pa bilo prvo dejanje, ki ga je storila Nemška Avstrija po svojem konstituiranju, da je priglasila ujedinjenje z Nemčijo. S tem je sebi in Nemčiji položaj samo poslabšala, kajti t. koj je ententa izjavila, da bodo v tem slučaju mirovni pogoji še težji. Zato Nemčija še do danes ni reagirala na dotični sklep!

Sedaj pa si oglejmo naše, med nami živeče Nemce in nemškutarje! Nemška Avstrija je oni del stare, razsule Avstrije, ki je soodgovoren z Nemčijo za svetovno vojsko in za njene grozote, torej bode brez dvoma sodelažen onih pogojev, ki jih ima ententa pripravljene za Nemčijo. Jugoslovane pozdravlja ententa z veseljem kot oslobodjene narode, in kakor se vidi iz raznih izjav naših državnikov — dr. Korošca in drugih — nam je ententa pripravljena dati proti severu tako mejo, da nam bode lahko popraviti ponemčenje zadnjih stoletij. Kaj to pomenja, se vidi najbolje, ako se pomisli, da je še pred 150 leti bila Lipnica slovenska, kakor tudi celo Gosposvetsko polje na Koroškem. O vsem tem se razpravlja popolnoma javno, in ne more biti najmanjšega dvoma, da ententa ne bi izpolnila vseh tozadevnih želja kraljestva Slovencev, Hrvatov in Srbov, kajti ententi pač ne more biti na tem ležeče, da bi ostala Nemčija močna, ampak ravno nasprotno! Vkljub temu so pa naši Nemci še vedno slepi, še ne uvidijo svojega položaja. Kakor so nemški cesar in nemški generali svojčas prikrivali pravi položaj in ljudstvo navduševali za »Durchhalten«, tako so sedaj razni dr. Mravlagi in dr. Orošci na delu, da slepijo javnost o pravem položaju. Že do sedaj imajo vsled tega naši nemškutarji velike žrtve. Le poglejmo malo po naših uradih. Brezsrčni demagogi so pripravili nemško uradništvo do tega, da se je izreklo za Nemško Avstrijo, brez dvoma še vedno v mnenju, da je ljudstvo tu radi uradnikov in ne uradniki radi ljudstva; ti demagogi so potem tudi povzročili štrajk vseh poštnih in sodnih uradnikov, poštnih uslužbencev in železničarjev, vse to v nadi, da bodo na ta način onemogočili vlado SHS., — toda bridko so se varali. Vlada SHS. imela je dovolj moči na razpolago, da je nastavila namesto štrajkujočih svoje lastne ljudi — štrajkujoči pa si naj selaj iščejo službe in kruha v Nemški Avstriji. V tolažbo jim lahko povemo, da vre v Nemško Avstrijo vse polno uradništva in oficirjev iz vseh pokrajin nekdanje Avstrije, vstevši Bosno in Hercegovino, in prosijo tam službe v zahvalo za njihovo ponemčevalno delo — a vlada ima za vse to samo gluha ušesa in pa prazne blagajne.

Vlada SHS. je močna dovolj, da bi z energično roko zabranila hujskanje raznih dr. Mravlagov — a tega ne stori, ker je prepričana, da ni več daleč čas, ko bodo zaslepljeni sami spregledali, kam so jih zavedli njihovi kolovodje, in potem gorje vam, brezsrčni demagogi. Kamnali in linčali vas bodo vaši lastni pristaši!

